

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2020

Tegen beter weten in beschuldigen van schending wetenschappelijke integriteit (norm 60) - ongegrond

Universiteit Utrecht

1 Advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Utrecht

Advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit

betreffende de klacht van [naam] (hierna: klager) d.d. 8 juli 2019 wegens een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit door [naam] (hierna: beklaagde) door zich in [naam medium] op [datum] beschuldigend uit te laten over plagiaat in het proefschrift uit [jaartal] van [naam].

Het College van Bestuur heeft de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (hierna: commissie) verzocht deze klacht te onderzoeken.

Voor de behandeling van deze zaak is een commissie samengesteld bestaande uit:

- [naam] (plv. voorzitter)
- [naam] en
- [naam]

Ambtelijk secretarissen waren [naam] en [naam] van de afdeling Juridische Zaken van de Universiteit Utrecht.

De procedure

Op 8 juli 2019 heeft klager per e-mailbericht, tevens verzonden per post, bij het College van Bestuur en gericht aan de rector magnificus, een klacht ingediend wegens een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit door beklaagde. Het College van Bestuur heeft de klacht op 10 juli 2019 ter advisering doorgestuurd aan de commissie. Bij brief van 15 juli 2019 heeft de commissie aan partijen gemeld dat de klacht ontvankelijk is verklaard en is beklaagde verzocht om een schriftelijke reactie. In verband met het zomerreces heeft de commissie daarvoor een redelijke termijn van zes weken gesteld. De schriftelijke reactie van beklaagde is ontvangen op 19 augustus 2019 en toegezonden aan klager. Klager heeft hierop bij schriftelijk repliek d.d. 9 september 2019 gereageerd. De repliek is op dezelfde dag toegezonden aan beklaagde. Op 27 september 2019 zijn partijen in elkaars aanwezigheid gehoord. Voorafgaand aan de hoorzitting heeft de commissie ten behoeve van de discussie aan beide partijen een transcript toegezonden van het interview in [naam medium]. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt, dat aan partijen is toegestuurd met het verzoek om eventuele feitelijke onjuistheden in de weergave aan de commissie kenbaar te maken. Het verslag van de hoorzitting is vervolgens definitief vastgesteld en aan klager en beklaagde toegezonden.

De klacht

De klacht komt er in de kern op neer dat beklaagde volgens klager in [naam medium] [naam] voortijdig, voorbarig en in het openbaar meerdere keren heeft beschuldigd van het plegen van plagiaat in zijn proefschrift uit [jaartal], terwijl beklaagde wist dat een integriteitsonderzoek was ingesteld waarvan de uitkomst op dat moment nog niet vaststond. Klager meent dat beklaagde ook wist of behoorde te weten

dat geen sprake was van plagiaat in het proefschrift, in de zin van 'overschrijven zonder bronvermelding'. Klager leidt dit af uit het feit dat beklagde deel uitmaakte van de promotiecommissie die het proefschrift destijds heeft goedgekeurd, inclusief de daarin gehanteerde wijze van citeren die volgens klager ook in overeenstemming is met de zeer frequent gebruikte en bij beklagde bekende "[naam]-methode". Volgens klager is het bovendien nog helemaal de vraag of ooit op rechtsgeldige wijze is vast te stellen of de gebezigde bronvermelding in het proefschrift uit [jaartal] in juridische zin kan worden gekwalificeerd als plagiaat, gelet op de verjaringstermijnen in de geldende klachtenregelingen en op het ontbreken van een juridische regeling daaromtrent in [jaartal]. Naar de mening van klager is het om die reden des te dringender dat wetenschapsbeoefenaren, waaronder beklagde, uiterst terughoudend blijven met beschuldigingen van schending van de wetenschappelijke integriteit. Klager stelt dat beklagde door zijn uitlatingen de beschuldigende kwalificatie van [naam] in [naam medium] van [datum] over veelvuldig plagiaat door [naam] in versterkte mate verder heeft verspreid onder een groot publiek. De juiste weg was volgens klager geweest om een klacht in te dienen die in vertrouwelijkheid had kunnen worden onderzocht. Klager is van mening dat beklagde niet de noodzakelijke terughoudendheid in acht heeft genomen en daarmee artikel 60 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018 (hierna: Gedragscode) heeft geschonden.

Het verweer

Beklaagde bestrijdt dat hij artikel 60 van de Gedragscode heeft geschonden en heeft – zakelijk samengevat – het volgende verweer gevoerd. Beklaagde stelt dat de termen "voortijdig, voorbarig en in het openbaar" niet voorkomen in de Gedragscode, meer specifiek in artikel 60. Beklaagde merkt daarbij op dat naar aanleiding van het artikel in [naam medium] van [datum] meerdere wetenschappers, waaronder ook klager, in het openbaar hebben gereageerd. Beklaagde meent voorts dat klager niet aannemelijk heeft gemaakt dat hij een beschuldiging heeft geuit waarvan hij weet of had moeten weten dat deze onjuist is, zoals artikel 60 van de Gedragscode vereist. Beklaagde stelt dat de wijze waarop [naam] in zijn proefschrift tekstfragmenten heeft overgenomen en gebruikt ook voor een deskundige vakgenoot niet gemakkelijk zijn te herkennen als plagiaat. In de tijd dat beklagde deelnam aan de promotiebeoordelingscommissie bestond daarvoor ook nog geen software en beklagde stelt dat geen enkele deskundige [naam vakgebied] in staat is om al lezende te beseffen dat het gelezen fragment al eens eerder letterlijk zo is gepubliceerd. Voorts is het volgens beklagde pertinent onjuist dat in [vakgebied] op basis van de [naam]-voorschriften altijd volstaan kan worden met een verwijzing naar auteur en jaartal. Volgens beklagde maken de [naam]-voorschriften onderscheid tussen algemene en specifieke verwijzingen. Beklaagde stelt dat het in wetenschappelijke publicaties van [vakgebied] in het algemeen niet gebruikelijk is om letterlijke teksten te citeren. Volgens beklagde wordt hoofdzakelijk - in 90% van de gevallen - in een publicatie met een eigen bewering voortgebouwd op eerder onderzoek. Dan wordt volstaan met vermelding van de naam van de auteur en het jaartal van diens publicatie. Anders dan klager beweert, vereisen - en vereisten - de [naam]-voorschriften volgens beklagde bij een letterlijk citaat wel een vermelding van de betreffende pagina(s) en het gebruik van aanhalingstekens, zoals blijkt uit de [naam publicatie]. Beklaagde heeft diverse pagina's van het proefschrift aan de commissie overgelegd, waarin met kleuren is aangegeven welke fragmenten volgens beklagde niet adequaat of in het geheel niet van bronvermelding zijn voorzien. Beklaagde heeft dit aan de hand van een handmatige vergelijking tussen de verschillende publicaties zelf vastgesteld. Beklaagde bestrijdt dan ook dat hij in [naam medium] louter de beschuldiging van [naam] heeft nagepraat. Beklaagde is het tot slot oneens met de stelling van klager dat vanwege verjaringstermijnen geen plagiaat in juridische zin meer zou kunnen worden vastgesteld en dat mede daarom terughoudendheid moet worden betracht. Beklaagde benadrukt het morele karakter van plagiaat en meent dat, ook vanuit een oogpunt van generale preventie, plagiators moeten weten dat zij tot na hun pensioen het risico lopen te worden gediskwalificeerd.

Het toetsingskader

De commissie heeft de klacht behandeld volgens de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Utrecht. Als toetsingskader heeft de commissie gehanteerd de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit die op 1 oktober 2018 in werking is getreden (Gedragscode). Meer specifiek heeft de commissie de klacht getoetst aan de norm in hoofdstuk 3, artikel 60 van de Gedragscode, die als volgt luidt:

60. Uit geen beschuldiging van schending van de wetenschappelijke integriteit waarvan men weet of had moeten weten dat deze onjuist is.

Overwegingen en conclusie

Op basis van alle informatie waarover de commissie beschikt, overweegt zij het volgende.

Vooropgesteld wordt dat het niet aan deze commissie is om een oordeel te geven over de vraag of in het proefschrift van [naam] sprake is van plagiaat. In deze klachtenprocedure is uitsluitend de vraag aan de orde of beklagde door het doen van de uitlatingen in [naam medium] in strijd heeft gehandeld met artikel 60 van de Gedragscode. Dit is de klacht die aan de commissie is voorgelegd.

De commissie constateert dat beklagde in het interview meerdere keren heeft gezegd dat in het proefschrift van [naam] sprake is van het gebruikmaken van teksten zonder bronvermelding, hetgeen beklagde in diezelfde uitzending kwalificeert als plagiaat. Beklaagde erkent dat hij deze uitlatingen heeft gedaan en heeft tijdens de hoorzitting tevens aangegeven dat hij dit plagiaat ook beschouwt als een schending van de wetenschappelijke integriteit. Daarmee staat naar het oordeel van de commissie vast dat beklagde beschuldigingen heeft geuit van schending van de wetenschappelijke integriteit, zoals bedoeld in de eerste zinsnede van artikel 60 van de Gedragscode. De commissie heeft gezien dat beklagde in het interview met name heeft getracht om aan het publiek duidelijk te maken welke vormen van schending van de wetenschappelijke integriteit zich in zijn algemeenheid voordoen en wat de verschillen daartussen zijn. Ook heeft de commissie opgemerkt dat beklagde zich in [naam medium] positief heeft uitgelaten over de inhoudelijke kwaliteit van het werk van [naam]. Tijdens de hoorzitting heeft beklagde toegelicht dat hij werd uitgenodigd voor het programma en dat hij met zijn medewerking daaraan vooral beoogde om verdere schade aan het imago van zijn vak te voorkomen, dat door verschillende recente affaires in een negatief daglicht was komen te staan. Dit neemt niet weg dat beklagde in reactie op vragen van de interviewer een aantal keer de hiervoor beschreven beschuldiging van plagiaat im- en expliciet heeft geuit tijdens de uitzending. Tijdens de hoorzitting heeft beklagde hierover zelf gezegd dat hij wellicht wat terughoudender had kunnen zijn.

De commissie heeft vervolgens overwogen of beklagde, op het moment dat hij deze beschuldigingen uitte, wist of had moeten weten dat deze onjuist waren. De commissie interpreteert deze tweede zinsnede van artikel 60 van de Gedragscode in die zin dat het niet is toegestaan om tegen beter weten in beschuldigingen te uiten. Het gaat er daarbij niet om of een beschuldiging objectief gezien onjuist blijkt te zijn, maar of degene die deze beschuldiging uitte op dat moment wist of had kunnen weten dat deze onjuist was.

Naar het oordeel van de commissie kan op basis van het enkele feit dat beklagde in [jaartal] lid was van de promotiebeoordelingscommissie, die het proefschrift heeft goedgekeurd, niet worden geconcludeerd dat hij wist of had kunnen weten dat de beschuldigingen van plagiaat onjuist waren. Beklaagde heeft naar het oordeel van de commissie overtuigend beargumenteerd dat het ook van deskundige beoordelaars in redelijkheid niet kan worden verwacht dat zij zich er bij lezing van het proefschrift van bewust zijn dat

letterlijke citaten uit andere publicaties zijn gebruikt, als deze niet als zodanig zijn aangegeven. Dit geldt temeer omdat destijds nog geen plagiaatsoftware bestond voor de detectie van tekstsimilariteit.

Uit hetgeen in de stukken en tijdens de hoorzitting door beklagde naar voren is gebracht, is het de commissie gebleken dat beklagde naar aanleiding van het artikel van [naam] in [naam medium] van [datum] zelf onderzoek heeft gedaan, waarbij hij delen van het proefschrift handmatig heeft vergeleken met het bronmateriaal. De beschuldiging van plagiaat die beklagde heeft geuit in [naam medium] was gebaseerd op dit onderzoek. Beklaagde heeft in zijn verweerschrift en tijdens de hoorzitting gemotiveerd uiteengezet dat hij bij zijn onderzoek stuitte op verschillende letterlijke citaten in het proefschrift die in zijn ogen niet volgens de daarvoor geldende voorschriften op een adequate wijze van bronvermelding zijn voorzien en die daarom naar zijn opvatting zijn te beschouwen als plagiaat. Beklaagde is door zijn eigen onderzoek tot de overtuiging gekomen dat sprake was van plagiaat. Gelet op deze feiten en omstandigheden constateert de commissie dat de situatie dat beklagde de beschuldigingen tegen beter weten in uitte zich niet voordeed.

Gelet op het voorgaande stelt de commissie vast dat niet is voldaan aan het criterium in de tweede zinsnede van artikel 60 van de Gedragscode en komt op basis daarvan tot de conclusie dat beklagde geen inbreuk heeft gemaakt op dit artikel.

De commissie merkt daarbij nog op dat in artikel 60 van de Gedragscode geen voorschriften zijn opgenomen over de wijze waarop de beschuldigingen worden geuit, in het openbaar of vertrouwelijk. Het is immers denkbaar dat ook het vertrouwelijk melden van een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit bij een college van bestuur, terwijl de indiener van de melding weet of had moeten weten dat deze onjuist is, onder de werkingsfeer van artikel 60 van de Gedragscode valt.

De commissie is het tot slot met klager eens dat in het geval van een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit primair de daartoe geëigende klachtenprocedure zou moeten worden gevolgd, ter bescherming van alle betrokkenen. De commissie constateert echter dat in dit specifieke geval als gevolg van de publieke beschuldigingen in [naam medium] van [datum] een publieke discussie is ontstaan. Daaraan hebben verschillende wetenschappers en niet-wetenschappers deelgenomen. In [naam medium] heeft beklagde zich in deze discussie gemengd. De commissie acht het in dit kader van belang dat beklagde tijdens de uitzending heeft gewezen op het nog lopende onderzoek door [naam organisatie]. Beklaagde heeft nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen wat hij zelf heeft aangetroffen in het proefschrift en het uiteindelijke oordeel van de commissie wetenschappelijke integriteit van [naam organisatie]. De commissie stelt dan ook vast dat beklagde met het doen van zijn uitlatingen niet de intentie had om op de stoel van commissie wetenschappelijke integriteit van [naam organisatie] te zitten.

Alles overziend is de commissie van oordeel dat de klacht over schending van artikel 60 van de Gedragscode door beklagde ongegrond is.

Dit advies is uitgebracht op 15 januari 2020 aan het College van Bestuur.

2 **Aanvankelijk oordeel van 22 januari 2020 van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht**

AANVANKELIJK OORDEEL van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht, als bedoeld in artikel 5.1 van de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Utrecht 2019 (Klachtenregeling UU), inzake de klacht van [naam] (klager) d.d. 8 juli 2019 over een vermeende schending van de wetenschappelijke integriteit door [naam] (beklaagde) in verband met diens uitlatingen in [naam medium] op [datum].

Advies Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI)

De CWI heeft de klacht ontvankelijk verklaard en heeft een nader onderzoek ingesteld.

Op 15 januari 2020 heeft de CWI over de klacht advies uitgebracht aan het college van bestuur. Het advies is als bijlage bijgevoegd bij dit aanvankelijk oordeel en maakt daarvan integraal onderdeel uit.

Overwegingen

Naar het oordeel van het college van bestuur heeft de CWI de klacht op zorgvuldige wijze behandeld en is zij op grond van deugdelijke argumenten tot haar advies gekomen. Het college van bestuur kan zich vinden in de overwegingen en conclusies van de CWI en neemt deze over.

Aanvankelijk oordeel

Met inachtneming van het advies van de CWI komt het college van bestuur tot het volgende aanvankelijk oordeel:

de klacht is ontvankelijk;

de klacht is ongegrond.

Op grond van artikel 5.2 van de Klachtenregeling UU kunnen klager en beklagde binnen zes weken na dagtekening van het aanvankelijk oordeel aan het Landelijk Orgaan voor Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) verzoeken advies hierover uit te brengen. Na ommekomst van die termijn, of na ontvangst van het advies van het LOWI, stelt het college van bestuur het definitieve oordeel over de klacht vast.

3 Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI)

Op 1 april 2020 heeft het LOWI een besluit over de zaak kenbaar gemaakt.

Het LOWI:

- I. verklaart het verzoek van [naam] kennelijk ongegrond;
- II. besluit het verzoek verder buiten behandeling te laten;
- III. brengt geen advies uit aan het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht.

Het volledige besluit is gepubliceerd op de website van het LOWI ([LOWI zaak 2020-04](#) - Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit <https://lowi.nl>).

4 Definitief oordeel van 9 april 2020 van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht

DEFINITIEF OORDEEL van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht, als bedoeld in artikel 5.4 van de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Utrecht 2019 (Klachtenregeling UU), inzake de klacht van [naam] (klager) d.d. 8 juli 2019 over een vermeende schending van de wetenschappelijke integriteit door [naam] (beklaagde) in verband met diens uitlatingen in [naam medium] op [datum].

Procedure

Op 22 januari 2020 heeft het college van bestuur een aanvankelijk oordeel gegeven op de klacht, op basis van het advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) d.d. 15 januari 2020.

Op grond van artikel 5, lid 2 van de Klachtenregeling konden klager en beklaagde binnen zes weken na ontvangst van het aanvankelijk oordeel aan het Landelijk Orgaan voor Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) verzoeken advies hierover uit te brengen.

Binnen deze termijn - op 25 februari 2020 - heeft klager aan het LOWI verzocht om advies uit te brengen. Bij besluit d.d. 1 april 2020 heeft het LOWI het verzoek van klager kennelijk ongegrond verklaard en om die reden verder buiten behandeling gelaten. Het college van bestuur heeft dit besluit van het LOWI betrokken bij het definitieve oordeel over de klacht.

Overwegingen

Naar het oordeel van het college van bestuur is het LOWI op grond van deugdelijke argumenten tot zijn besluit gekomen. Het college van bestuur stelt vast dat het LOWI het aanvankelijk oordeel d.d. 22 januari 2020 onderschrijft. Gelet op de overwegingen en conclusies van het LOWI ziet het college van bestuur geen aanleiding om het aanvankelijk oordeel te wijzigen.

Definitief oordeel

Met inachtneming van het advies van de CWI d.d. 15 januari 2020 en het besluit van het LOWI d.d. 1 april 2020 komt het college van bestuur tot het volgende definitieve oordeel:

- de klacht is ontvankelijk;
- de klacht is ongegrond.